

Pandemiya davrida ijtimoiy yordam tizimining transformatsiyasi va dolzarb muammolar

Soyibjonova Dilnoza Shuhratbek qizi

Andijon davlat universiteti Tarix fakulteti ijtimoiy ish yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish jarayonida ijtimoiy ish faoliyatining o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ijtimoiy ishning zamonaviy yondashuvlari, insonparvarlik tamoyillari hamda aholining zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlashda davlat siyosati bilan uyg'unlik masalalari yoritilgan. Shuningdek, ijtimoiy xizmatlar tizimini modernizatsiya qilish, mahalliy boshqaruv organlari va nodavlat tashkilotlarning hamkorligini kuchaytirish yo'llari ochib beriladi. Maqolada ijtimoiy ishning professional asosda tashkil etilishi barqaror ijtimoiy rivojlanishning muhim omili sifatida asoslanadi.

Annotation: This article analyzes the role and significance of social work in improving the social protection system in Uzbekistan. Modern approaches to social work, humanitarian principles, and the alignment of state policies with the support of vulnerable groups of the population are discussed. The paper highlights the modernization of social services and the strengthening of cooperation between local authorities and non-governmental organizations. It concludes that the professional organization of social work is an important factor in sustainable social development.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль и значение социальной работы в совершенствовании системы социальной защиты в Узбекистане. Анализируются современные подходы к социальной работе, гуманистические принципы и согласованность государственной политики по поддержке уязвимых слоёв населения. Освещаются вопросы модернизации системы социальных услуг и усиления сотрудничества между местными органами власти и неправительственными организациями. Делается вывод, что профессиональная организация социальной работы является важным фактором устойчивого социального развития.

Kalit so'zlar: ijtimoiy himoya, ijtimoiy ish, ijtimoiy xizmatlar, davlat siyosati, mahalla tizimi, nogironlar, kam ta'minlanganlar, ijtimoiy adolat, barqaror rivojlanish, nodavlat tashkilotlar.

Ключевые слова: социальная защита, социальная работа, социальные услуги, государственная политика, махаллинская система, инвалиды, малоимущие, социальная справедливость, устойчивое развитие, НПО.

Keywords: social protection, social work, social services, state policy, community system, disabled people, low-income groups, social justice, sustainable development, NGOs.

Kirish

Mamlakatimizda ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish masalasi so‘nggi yillarda davlat siyosatining eng ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Har bir insonning munosib turmush kechirishi, ijtimoiy adolat va barqarorlik tamoyillarini ta‘minlash uchun samarali ijtimoiy xizmatlar tizimini yo‘lga qo‘yish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev ta‘kidlaganidek, “ijtimoiy himoya – bu oddiy yordam emas, balki har bir insonning hayotda o‘z o‘rnini topishiga ko‘mak beruvchi tizimdir”. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy ish sohasi davlat va jamiyat o‘rtasidagi ijtimoiy ko‘prik sifatida shakllanib bormoqda.

Asosiy qism

Ijtimoiy ish – bu insonparvarlik tamoyillariga asoslangan, ijtimoiy adolat va tenglikni ta‘minlashga qaratilgan kasbiy faoliyatdir. O‘zbekistonda bu soha mustaqillikdan keyingi yillarda bosqichma-bosqich shakllanib, bugungi kunda ijtimoiy siyosatning ajralmas qismiga aylangan. Davlat tomonidan aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini qo‘llab-quvvatlash uchun turli mexanizmlar – nafaqalar, subsidiyalar, bandlik dasturlari, ijtimoiy xizmat markazlari faoliyati yo‘lga qo‘yilgan.

So‘nggi yillarda “Yagona ijtimoiy reyestr” tizimining joriy etilishi aholining real ehtiyojlarini aniqlash va manzilli yordam ko‘rsatishda muhim qadam bo‘ldi. Shu orqali ijtimoiy yordam mexanizmlari raqamlashtirildi, yordam so‘rovlarining shaffofligi oshdi. Ijtimoiy ishchi esa bu jarayonda faqat ma‘muriy xodim emas, balki shaxsiy yondashuv asosida muhtojlarga psixologik, ma‘naviy va ijtimoiy yordam beruvchi mutaxassis sifatida maydonga chiqdi. Ijtimoiy ish tizimini takomillashtirishda mahalla institutining roli ham katta. Mahalla nafaqat ijtimoiy nazorat va yordam ko‘rsatish maydoni, balki aholining muammolarini aniqlash, resurslarni to‘g‘ri taqsimlash va ijtimoiy integratsiyani ta‘minlovchi markazga aylanmoqda. Mahalla raislari, xotin-qizlar faollari, yoshlar yetakchilari ham ijtimoiy ish faoliyatida bevosita ishtirok etmoqda. Bu jarayon ijtimoiy yordamni insonparvarlik ruhida, yaqin muhitda tashkil etish imkonini bermoqda.

Bundan tashqari, nogironligi bo‘lgan shaxslar, yolg‘iz keksalar, yetim bolalar, kam ta‘minlangan oilalar bilan ishlashda ijtimoiy ishning kasbiy yondashuvi tobora

dolzarb bo‘lib bormoqda. Reabilitatsiya markazlari, psixologik maslahat xizmatlari, “Mehr daftari”, “Ayollar daftari”, “Yoshlar daftari” kabi tashabbuslar bu yo‘nalishda muhim amaliy natijalar bermoqda. Ijtimoiy ishchi ushbu tizimlarda inson muammosiga empatiya bilan yondashadi, uning imkoniyatlarini faollashtirishga harakat qiladi.

Ijtimoiy ish tizimini rivojlantirishning yana bir yo‘nalishi – kadrlar tayyorlash tizimini mustahkamlashdir. Oliy ta‘lim muassasalarida “Ijtimoiy ish” yo‘nalishining ochilishi, malaka oshirish markazlarining faoliyati bu sohada ilmiy yondashuvni kuchaytirdi. Mutaxassislar nafaqat nazariy bilim, balki real hayotiy tajriba asosida ishlashi uchun amaliyotga yo‘naltirilgan ta‘lim tizimi yo‘lga qo‘yilmoqda. Nodavlat notijorat tashkilotlar ham ijtimoiy himoya tizimining ajralmas qismi sifatida faol ishtirok etmoqda. “Saxovat”, “Mehr-shafqat”, “Oila va jamiyat” kabi jamoat fondlari, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalar ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu tarzda davlat va fuqarolik jamiyati institutlari o‘rtasida ijtimoiy sheriklik munosabatlari mustahkamlanmoqda.

Xulosa

O‘zbekiston Respublikasida ijtimoiy himoya tizimi bosqichma-bosqich isloh qilinmoqda. Bu islohotlarda ijtimoiy ish sohasi markaziy o‘rinda turib, inson manfaatlarini himoya qilish, ularni jamiyat hayotiga faol jalb etish yo‘lida muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda. Kasbiy ijtimoiy ish faoliyatini rivojlantirish, aholining ehtiyojlariga mos xizmat turlarini yaratish, mahalla va fuqarolik jamiyati bilan hamkorlikni kuchaytirish – bu sohaning asosiy yo‘nalishlaridir. Shunday qilib, ijtimoiy ishning ilmiy-amaliy asosda rivojlanishi O‘zbekistonning ijtimoiy siyosatini yanada samarali, insonparvar va barqaror qilishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Aholini ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori, 2021-yil.
2. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. Jo‘rayev A., Tojiboyeva D. *Ijtimoiy ish asoslari*. Toshkent: Fan, 2019.
4. O‘zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi hisobotlari, 2023.
5. Karimova N. *Ijtimoiy xizmatlar tizimini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari*. Toshkent: Universitet, 2020.
6. www.mehnat.uz – Mehnat vazirligi rasmiy sayti.

7. UNDP Uzbekistan. *Social protection reform in Uzbekistan*. 2022.
8. Xudoyberdiyeva M. *Mahalla va ijtimoiy ish amaliyoti*. Toshkent: Ma'naviyat, 2021.
9. World Bank Uzbekistan Country Report, 2023.
10. Nazarov Sh. *Ijtimoiy siyosat nazariyasi va amaliyoti*. Toshkent: O'zbekiston, 2022.

